

ПІДГОТОВКА МОЛОДІ ДО МАЙБУТНЬОГО ФАХУ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

У статті розглянуто різноманітні аспекти підготовки молоді до здобуття вищої аграрної освіти у Великій Британії. Метою даної статті є висвітлення особливостей підготовки молоді до майбутнього фаху в контексті професійної аграрної освіти Великої Британії. У результаті дослідження розглянуто напрямки профорієнтаційної діяльності з орієнтацією на здобуття аграрних професій і проаналізовано кваліфікації доуніверситетської аграрної освіти як передумови вищої професійної підготовки майбутніх аграріїв.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутній аграрій, аграрна освіта, професійна кваліфікація, Велика Британія.

РЕЗЮМЕ

Лущик Юлія. Подготовка молодежи к будущей профессии в контексте профессионального аграрного образования Великобритании.

В статье рассматриваются разнообразные аспекты подготовки молодежи к получению высшего аграрного образования в Великобритании. Целью статьи является определение особенностей подготовки молодежи к будущей специальности в контексте профессионального аграрного образования Великобритании. В результате исследования раскрыты направления профориентационной деятельности с ориентацией на получение аграрных профессий и проанализированы квалификации доуниверситетского аграрного образования как предпосылки высшей профессиональной подготовки будущих аграриев.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущий аграрий, аграрное образование, профессиональная квалификация, Великобритания.

SUMMARY

Lushchyk Yuliya. Training young people for the future professions in the context of professional agricultural education.

The article deals with various aspects of training young people for obtaining higher agricultural education in Great Britain. The aim of the article is to identify the specifics of the preparation of young people for the future specialties in the context of professional agriculture education in Great Britain. As a result of research the directions of agricultural professional orientation activity toward obtaining agricultural professions as well as the qualifications of pre-university agricultural education as prerequisites of future agrarians' higher professional training have been revealed and analyzed.

Key words: *professional training, future agrarian, agricultural education, professional qualification, Great Britain.*

Постановка проблеми. Безперечно, досягнення в сільському господарстві України як перспективній галузі економіки обумовлюються здобутками професійної аграрної освіти. На жаль, професійна підготовка майбутніх аграріїв в Україні є не завжди задовільною, що вимагає пошуку шляхів подолання недоліків, дослідження передового досвіду інших країн. З огляду на це, набуває актуальності вивчення позитивного досвіду професійної аграрної освіти Великої Британії.

Метою даної статті є висвітлення особливостей підготовки молоді до майбутнього фаху в контексті професійної аграрної освіти Великої Британії. Завдання: 1) виявити особливості профорієнтаційної діяльності з орієнтацією на здобуття аграрних професій; 2) проаналізувати кваліфікації доуніверситетської аграрної освіти як передумови вищої професійної підготовки майбутніх аграріїв.

Виклад основного матеріалу. У сучасній британській педагогічній літературі, незважаючи на розмаїття дефініцій поняття «аграрна освіта», вона розглядається як діюча динамічна система, що передбачає сплановану діяльність, спрямовану на всебічний інтелектуальний та спонукальний розвиток людини для професійної зайнятості, заснованої на великому й складному комплексі знань у галузі сільського господарства в широкому сенсі [6, 153].

Зауважимо, що відповідно до змін у британському законодавстві, запровадженим з 2013 року, молодь має продовжувати навчання до досягнення 18 років [4]. Хоча на етапі доуніверситетського навчання кваліфікації про середню освіту GCSE (General Certificate of Secondary Education / сертифікат про середню освіту) та рівень А (A level) є найбільш відомими, що набуваються в школі або коледжі, однак, багато юнаків та дівчат обирають шлях професійної (vocational) підготовки або, так зване, змішане (combined) навчання, поєднуючи здобуття академічних і професійних кваліфікацій [8].

Немає сумніву, що високий рівень професійної підготовки майбутніх аграріїв у ВНЗ Великої Британії й відповідне лідерство країни в цій царині обумовлюються різноаспектною діяльністю, спрямованою на професійне становлення молоді та орієнтацію її на опанування аграрних професій під час здобуття як середньої, так і подальшої професійної аграрної освіти. Зокрема, при опитуванні молодих людей 91 % респондентів відзначив надзвичайну користь і вплив на вибір професії шкільних контактів з роботодавцями [2].

У сфері підготовки фахівців для сільського господарства істотна робота здійснюється в царині популяризації галузі як надзвичайно важливого й перспективного сектору економіки. Експерти підкреслюють, що можливості для навчання, працевлаштування й побудови кар'єри в агро-продольчій галузі існують у будь-якому віці [4].

Отже, профорієнтаційна діяльність ведеться за такими напрямками, як: інформування дітей, підлітків та молоді щодо можливостей і переваг зайнятості й кар'єрного росту в сфері фермерства, аграрного виробництва й суміжних галузей, агробізнесу тощо; сприяння й допомога в плануванні подальшого навчання і здобутті фахової підготовки; формування необхідних умінь; розвиток особистості й т. ін.

Наприклад, у країні існує мережа постійних представників (ambassadors), що складається з фахівців сільськогосподарської та харчової промисловості й науковців-дослідників, які добровільно приділяють час тому, щоб надихати школярів на вибір аграрних професій. Безумовно, найціннішим ресурсом, яким володіють такі консультанти, є їхній власний професійний досвід в агро-продовольчій галузі, котрим вони діляться на різних заходах, зокрема, кар'єрних ярмарках, зборах та семінарах [2].

Зазначимо також, що в Англії та Уельсі нараховується 644 молодіжних фермерських клуби для дівчат і юнаків 10-26 років, де молодь не тільки проходить тренінги з різноманітних аграрних умінь (наприклад, у галузі тваринництва, маркетингу, інженерії і т. ін.), але й долучається до опанування

умінь лідерства, командної роботи, презентації себе перед працедавцями, коледжами, університетами [7].

Разом з тим, консультанти з аграрної освіти й кар'єри інформують школярів, які визначаються з вибором дисциплін GCSE, про те, що професійна діяльність у сучасному сільському господарстві пов'язана зі знанням предметів так званого STEM-циклу, який охоплює природничі науки (S – science), технології (T – technology), технічну творчість (E – engineering) і математику (M – mathematics), і радять звернути увагу на їх опанування. А доповнення цього циклу вивченням основ бізнесу й географії сприятиме створенню міцної бази знань і розвиткові важливих навичок розв'язування проблем [4].

У віці 14-15 років підлітки можуть долучитися до курсів професійної підготовки з подальшим здобуттям відповідних сертифікатів Національної професійної кваліфікації NVQ або BTEC, які допомагають молодій людині підготуватися до конкретного виду праці або отримати широке уявлення про певний сектор зайнятості [8].

Узагалі, в сучасній Великій Британії існують такі типи професійних кваліфікацій, як: *Кваліфікації технічного рівня* (Technical Level qualifications / Tech Levels), включно із *Кваліфікаціями технічного бакалавріату* (Technical Baccalaureate), для секторів сільського господарства, садівництва й догляду за тваринами; *Прикладні загальні кваліфікації* (Applied General Qualifications) для секторів сільського господарства, садівництва, охорони довкілля й догляду за тваринами.

Так, британські школи, інтегруючи в навчальний розклад працю учнів на виробництві, зокрема, в агро-продовольчому секторі, й співпрацюючи з місцевими коледжами, пропонують 14-15 річним юнакам і дівчатам, зацікавленим сільським господарством, курси середньої професійної освіти з подальшим здобуттям сертифікатів NVQ або BTEC другого рівня [4].

Змішана (combined) освіта передбачає поєднання навчання протягом неповного дня (part-time education) із зайнятістю або волонтерством в сільському господарстві протягом 20-ти (або більше) годин на тиждень [4].

Учні́вство (apprenticeships), як один із способів підготуватися до майбутнього фаху в сільському господарстві, дозволяє молоді одночасно працювати, навчатися й заробляти гроші – середня заробітна платня учня в агро-продовольчому секторі економіки складає 200 £ на тиждень.

Система учнівства орієнтована на людей віком від 16 до 24 років. Залежно від наявних у людини кваліфікацій, вона може обрати програму професійної підготовки одного з трьох рівнів: середнього (Intermediate), розширеного (Advanced) або вищого (Higher). Таким чином молода людина не просто отримує національно визнану кваліфікацію, але й розпочинає кар'єру, презентує себе роботодавцю, втілює намагання бути успішним [4].

До загально визнаних екзаменаційних комітетів, які присвоюють кваліфікації у галузі сільського господарства, належать, наприклад, такі, як: «Edexcel», «City and Guilds», «BTEC Nationals» тощо [1, 359].

Наприклад, у межах кваліфікацій Технічних рівнів (Tech levels) або третього (поглибленого / advanced) рівня, які надаються «City and Guilds», існують кваліфікації в галузі сільського господарства, садівництва й догляду за тваринами [5].

Іншою популярною групою професійних кваліфікацій для аграрної сектору є BTEC Nationals [3], опанування яких спонукає молодь вивчати сільське господарство, менеджмент аграрного виробництва, рибництво, лісівництво, деревництво й садівництво, а також готує до просування в напрямку вищої освіти або працевлаштування.

Згадані вище кваліфікації, пов'язані з сільським господарством, присуджуються в межах післяшкільної / подальшої / професійної освіти (Further Education) й можуть бути проміжною ланкою для навчання на наступному рівні. Вони також є підґрунтям для вищої освіти [1, 360].

Якщо людину, яка досягла 18 років, не приваблює здобуття академічної освіти в університеті чи коледжі, то вона може, спираючись на наявні в неї кваліфікації та мотивацію, підвищувати свій професійний рівень, опановуючи курси, що ведуть до здобуття кваліфікацій NVQ або BTEC четвертого

рівня (Level 4). Зокрема, профільні аграрні коледжі пропонують досить широкий спектр навчальних курсів, які можна вивчати, поєднуючи їх з учнівством [4].

На противагу такій молоді, прихильники академічної освіти, які хочуть побудувати кар'єру в агро-продовольчому секторі, можуть вступити на одну з багаточисельних програм підготовки майбутніх аграріїв, які надаються британськими закладами вищої освіти.

Висновки. Викладений матеріал свідчить, що наразі у Великій Британії ведеться істотна та різнопланова робота щодо мотивації й професійного становлення молоді з орієнтацією на аграрні професії й здобуття вищої аграрної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лущик Ю. М. Підготовка майбутніх аграріїв у контексті професійної освіти Великої Британії. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. – Додаток 2 до Вип. 36: Тематичний випуск «Проблеми емпіричних досліджень у психології». Випуск 13. Київ: Гнозис, 2016. С. 354 – 362.
2. Bright Crop. Teachers and careers advisors. URL: http://www.brightcrop.org.uk/Parents-Teachers/Teachers-and-Careers-Advisors.aspx#.WZaq6_hJYdU (дата звернення 23.08.17).
3. BTEC Nationals for the Land-based sector (2017). URL: <http://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/BTEC-Nationals/Fish-Management/2017/teaching-and-learning-materials/btec-natioanls-land-based-guide.pdf> (дата звернення 21.08.17).
4. Careers in Agriculture. School-leavers Guide. URL: http://www.brightcrop.org.uk/getattachment/Parents-Teachers/Teachers-and-Careers-Advisors/Careers-in-Agriculture_online.pdf.aspx (дата звернення: 21.08.17).
5. City and Guilds – global leader in skills development. URL: <http://www.cityandguilds.com/> (дата звернення: 18.12.15).
6. Lushchyk Y. Training future agrarians in Great Britain. *Proceedings of V International scientific conference “Science of the third millennium”*. Morrisville, Lulu Press, 2017. P. 151 – 153.
7. National Federation of Young Farmer's Clubs. URL: <http://www.nfyfc.org.uk> (дата звернення: 12.08.17).
8. Vocational Qualifications. URL: <http://www.careerpilot.org.uk/info/vocational-qualifications/why-choose-a-vocational-route-to/#link1> (дата звернення: 14.03.16).